

TRIỂN VỌNG HỢP TÁC KINH TẾ VIỆT NAM - ISRAEL

Đình Công Hoàng*

Tóm tắt: Việt Nam và Israel đã thiết lập quan hệ ngoại giao từ tháng 7 năm 1993. Từ đó, quan hệ giữa Việt Nam và Israel liên tục có sự phát triển vượt bậc, cả về chính trị, kinh tế và an ninh quốc phòng. Giữa Việt Nam và Israel có rất nhiều tiềm năng để thúc đẩy hợp tác thương mại và đầu tư song phương. Lợi thế trong hợp tác kinh tế song phương là hai nước không cạnh tranh mà bổ sung cho nhau. Vì vậy, việc hai nước ký kết Hiệp định thương mại tự do song phương thế hệ mới hứa hẹn sẽ mang lại lợi ích to lớn và mở ra những cánh cửa phát triển mới cho cả hai bên. Trên cơ sở đánh giá thực trạng tiềm năng hợp tác trong quan hệ kinh tế Việt Nam - Israel, bài viết đưa ra triển vọng hợp tác giữa hai nước sau khi FTA Việt Nam - Israel đi vào thực thi.

Từ khóa: Việt Nam, Israel, hợp tác, thương mại, đầu tư.

1. Thực trạng hợp tác kinh tế Việt Nam - Israel

Đến nay, Việt Nam và Israel đã ký kết nhiều văn bản, hiệp định, tạo hành lang pháp lý và điều kiện thuận lợi cho doanh nghiệp hai nước đẩy mạnh hợp tác như: Hiệp định về hợp tác kinh tế và thương mại (năm 2004), Hiệp định tránh đánh thuế hai lần và ngăn ngừa việc trốn lậu thuế đối với các loại thuế đánh vào thu nhập và tài sản (năm 2009). Ngoài ra, cả hai quốc gia cùng là thành viên của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) nên đều phải tuân theo các nguyên tắc và cam kết trong hội nhập kinh tế quốc tế. Các cơ sở pháp lý này là nền tảng cho thương mại và đầu tư giữa hai nước không ngừng phát triển.

Về thương mại

Nếu như năm 2005, kim ngạch thương mại hai chiều giữa Việt Nam và

Israel mới chỉ đạt khoảng 68 triệu USD thì đến năm 2017, con số này đã là trên 1 tỷ USD; trong đó, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang Israel đạt 712,2 triệu USD và kim ngạch nhập khẩu của Việt Nam từ Israel đạt 346,1 triệu USD¹.

Những mặt hàng xuất khẩu chủ yếu của Việt Nam sang Israel gồm: điện thoại di động, thiết bị linh kiện điện tử, hạt tiêu, hạt điều, cà phê, hàng thủy sản, thực phẩm, dệt may, giày dép, đồ gỗ, cao su... Trong đó, chủng loại hàng hóa Việt Nam xuất khẩu nhiều nhất sang Israel là máy, thiết bị điện, điện tử với khoảng 430 triệu USD vào năm 2017; tiếp theo là các mặt hàng thực phẩm, cà phê, hạt gia vị với gần 48 triệu USD; đứng thứ ba là mặt hàng giày dép với khoảng 43 triệu USD. Kim ngạch xuất khẩu các mặt hàng nhìn chung có xu hướng tăng. Trong cơ cấu mặt hàng xuất khẩu sang Israel,

các sản phẩm điện, điện tử thường xuyên chiếm trên 55% tổng kim ngạch, với dòng hàng hóa này, các doanh nghiệp tham gia xuất khẩu chủ yếu là doanh nghiệp FDI².

Với dòng hàng hóa nông sản như trái cây, cà phê, đồ nội thất, sản phẩm nhựa, doanh nghiệp Việt Nam là những nhà xuất khẩu chính. Thị trường Israel có dấu hiệu chấp nhận và tiêu thụ tốt sản phẩm trái cây hoa quả và hạt từ Việt Nam, tương tự với mặt hàng da giày. Mặc dù nằm trong top những mặt hàng có kim ngạch xuất khẩu lớn nhưng giá trị xuất khẩu nhóm hàng may mặc sang thị trường Israel còn rất nhỏ so với tiềm năng cũng như năng lực xuất khẩu của Việt Nam.

Theo chiều ngược lại, Việt Nam nhập khẩu từ Israel các mặt hàng như: phân bón, chế phẩm hỗ trợ nông nghiệp, máy tính và các thiết bị điện tử, thiết bị công nghiệp, sản phẩm hóa chất, thiết bị quang học và sản phẩm chính xác, thiết bị cầm tay, dược phẩm... Kim ngạch nhập khẩu từ Israel đã tăng từ 124,9 triệu USD năm 2010 lên mức 1,16 tỷ USD năm 2015, năm 2017 kim ngạch nhập khẩu đạt 346,15 triệu USD. Dòng hàng hóa Việt Nam nhập khẩu nhiều nhất từ Israel là thiết bị điện tử với kim ngạch lớn nhất vào năm 2016 với khoảng 525 triệu USD, sang năm 2017 dòng hàng này vẫn dẫn đầu nhưng kim ngạch còn 231 triệu USD; dòng hàng hóa có kim ngạch lớn tiếp theo là phân bón với khoảng 38 triệu USD,

tiếp theo là máy, thiết bị cơ khí với khoảng 19 triệu USD, thiết bị quang học, thiết bị điện, điện tử 15 triệu USD³. Tiếp theo là nhựa và chất dẻo, hóa chất, thiết bị dụng cụ cầm tay, chế phẩm nông nghiệp, dược phẩm, hóa chất hữu cơ.

Việt Nam và Israel đều có năng lực sản xuất trong các lĩnh vực như sản xuất thiết bị điện tử, phần mềm, nông nghiệp, hàng tiêu dùng, tuy nhiên hai bên vẫn có bổ sung nhu cầu cho nhau trong các ngành hàng này do nhu cầu từ thị trường ngách của hai bên. Về phía Việt Nam, các chủng loại hàng điện tử phần lớn do các nhà đầu tư nước ngoài sản xuất tại Việt Nam và xuất khẩu sang Israel. Thực tế kim ngạch thương mại hai chiều các sản phẩm thuộc các ngành hàng này đã có xu hướng ngày càng tăng lên trong nhiều năm gần đây.

Về đầu tư

Theo số liệu của Cục Đầu tư nước ngoài, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, tính đến tháng 8/2019, Israel có 29 dự án đầu tư tại Việt Nam với tổng số vốn đầu tư đăng ký đạt 78,89 triệu USD, đứng thứ 50 trong số các quốc gia và vùng lãnh thổ có đầu tư tại Việt Nam⁴. Các công ty Israel đầu tư vào Việt Nam trong các ngành bất động sản, sản xuất cà phê, may mặc, điện tử, linh kiện thông tin, cung cấp giải pháp trong trồng trọt và chăn nuôi.

Công nghệ nông nghiệp của Israel xuất hiện trong nhiều dự án đầu tư của Việt Nam, tiêu biểu như: dự án hợp tác trồng rau sạch trong nhà kính tại Vĩnh Phúc,

Quảng Ninh, Cù Chi và nhiều tỉnh khác của Công ty VinEco thuộc tập đoàn Vingroup, sử dụng công nghệ Israel (công nghệ nhà kính, công nghệ sản xuất rau mầm...); dự án TH True Milk trang trại chăn nuôi bò sữa quy mô lớn tại Nghĩa Đàn - Nghệ An; các tỉnh Cần Thơ, An Giang áp dụng công nghệ Israel về sản xuất cá rô phi đơn tính và giống tôm càng xanh toàn đực...

2. Tiềm năng hợp tác của Israel trong quan hệ với Việt Nam

Về tiềm năng hợp tác, Việt Nam và Israel còn rất nhiều tiềm năng hợp tác về thương mại và đầu tư song phương. Những mặt hàng có thể mạnh xuất khẩu của Israel là: Đá quý, kim loại quý, dược phẩm, thiết bị quang học, kỹ thuật, y tế, các loại hóa chất, phân bón, dụng cụ kim loại (dao kéo, đồ dùng cầm tay), vũ khí, đạn dược, thiết bị quân sự, máy móc, thiết bị điện, linh kiện, chi tiết máy bay, tàu vũ trụ, sản phẩm hóa chất vô cơ.

Israel có các tập đoàn lớn trong các lĩnh vực: sản xuất dược phẩm, sản xuất thiết bị hàng không vũ trụ, công nghệ nông nghiệp. Trong lĩnh vực sản xuất dược phẩm, Israel có tập đoàn dược phẩm Teva là một trong những công ty dược phẩm lớn nhất thế giới, với khoảng 40.000 nhân viên, chuyên về dược phẩm thông dụng, nắm giữ độc quyền một số nhóm thuốc hoạt tính. Đây cũng là một trong 15 công ty dược phẩm lớn nhất thế giới. Trong công nghiệp

hàng không và quốc phòng, Israel có Israel Aerospace Industries là nhà sản xuất các sản phẩm hàng không, vũ trụ và quốc phòng. Trong nông nghiệp, Israel có các doanh nghiệp chủ chốt như Adama Agricultural Solutions là doanh nghiệp cung cấp giải pháp thu hoạch, bảo quản sau thu hoạch; Agrexco, Carmel Agrexco, Plasson là các doanh nghiệp xuất khẩu nông sản và cung cấp giải pháp đóng gói, bảo quản; Netafim, Plastiro Irrigation Systems là các doanh nghiệp cung cấp giải pháp tưới; Strauss Group, Tara, Tnuva là các nhà sản xuất và cung cấp công nghệ trong ngành chăn nuôi và sữa; Israel Chemicals là nhà sản xuất phân bón và chế phẩm nông nghiệp.

Ngoài ra, Israel có các trường đại học nằm trong top chất lượng cao của thế giới, có năng lực đào tạo lao động ở đẳng cấp thế giới, lao động tốt nghiệp đủ năng lực làm việc trong môi trường quốc tế trong một số ngành chất lượng cao. Theo xếp hạng QS World University Rankings, Israel có một số trường hàng đầu như: Tel Aviv University nằm trong top 100 trường đại học trong các lĩnh vực khoa học máy tính, toán, tâm lý học, kinh tế; Học viện Công nghệ Israel (Technion Israel Institute of Technology) được đánh giá nằm trong top 100 viện công nghệ tốt nhất thế giới trong các lĩnh vực khoa học máy tính, toán và các ngành kỹ thuật; Đại học Ben-Gurion (Ben-Gurion University of the Negev), Đại học Bar-Ilan (được

xếp hạng trong phạm vi 551-600 trong năm 2018) và Đại học Haifa (xếp hạng 601-650) nằm trong top 600 trường đại học tốt nhất⁵. Hệ thống đào tạo Israel có thể mạnh về đào tạo khoa học và kỹ thuật công nghệ, có thể cung cấp các khóa học trong các ngành kỹ thuật máy tính, lập trình, khoa học tự nhiên, kỹ thuật điện, điện tử, quang học, hàng không, thiết kế, hóa học, công nghệ sinh học, ứng dụng công nghệ trong nông nghiệp.

Trong lĩnh vực công nghệ, Israel có thể mạnh trong sáng tạo công nghệ với chính sách hỗ trợ hợp lý của chính phủ và khả năng nuôi dưỡng một hệ sinh thái khởi nghiệp luôn năng động. Tel Aviv là nơi có gần 1.000 công ty khởi nghiệp - hay 19 công ty khởi nghiệp trên mỗi kilomet vuông, cùng với khoảng 50 trung tâm R&D quốc tế thuộc sở hữu của một loạt tập đoàn công nghệ lớn trên thế giới như Amazon, Facebook, Google, Apple, Cisco, Dell, eBay, Alibaba, Qualcomm, Nvidia, Microsoft, IBM, HP, Broadcom, ARM... Có thể nói, Israel là trung tâm công nghệ của khu vực Trung Đông. Hệ sinh thái sáng tạo công nghệ của Israel là nơi cung cấp ý tưởng và giải pháp công nghệ cho các tập đoàn lớn, tức là cung cấp giải pháp công nghệ cho cả thế giới. Vì vậy, trong mối quan hệ với Việt Nam, Israel có lợi thế về năng lực công nghệ, giải pháp công nghệ. Đây cũng là yếu tố mà Việt Nam muốn tận dụng từ phía Israel.

3. Triển vọng hợp tác

Kinh tế Việt Nam và Israel mang tính bổ sung cho nhau. Mặc dù nền kinh tế Israel được ứng dụng nhiều thành tựu công nghệ nhưng năng lực sản xuất của nước này vẫn chưa đáp ứng đủ nhu cầu tiêu dùng, nên Israel vẫn phải nhập khẩu lương thực, thực phẩm và đồ uống, hàng tiêu dùng và nhiều nguyên liệu công nghiệp. Nhiều mặt hàng thuộc thế mạnh xuất khẩu của Việt Nam như hàng thủy sản, hạt tiêu, hạt điều, cà phê, nhựa, cao su, linh kiện thiết bị điện, điện tử... vẫn còn nhiều tiềm năng xuất khẩu sang thị trường Israel. Ngược lại, Israel có thể mạnh đối với công nghệ cao, khởi nghiệp, giáo dục, vũ khí và còn là thị trường cầu nối tới thị trường Trung Đông và Hoa Kỳ...

Về triển vọng xuất khẩu hàng hóa Việt Nam sang Israel

Do đặc điểm diện tích tương đối nhỏ, khí hậu khô nóng, dân số ít nên nền kinh tế Israel có xu hướng hướng đến công nghiệp công nghệ cao, nhóm các ngành chế biến chế tạo và phần mềm, là những ngành có thể phát triển trong điều kiện nhà, xưởng. Với lực lượng lao động tương đối ít, Israel ít có điều kiện để phát triển rộng rãi các ngành thâm dụng lao động như dệt may, da giày và các ngành gia công tiêu tốn nhiều nhân lực, trong khi đó Việt Nam lại có thế mạnh trong những ngành này. Vì vậy, Việt Nam có thể cung cấp cho Israel nhiều sản phẩm thuộc một số ngành mà Israel cần như: cung cấp linh kiện điện tử

phục vụ cho công nghiệp và dân dụng, cao su, nhựa; nhóm hàng thực phẩm như: các loại nông sản tiêu dùng như cà phê, điều; nhóm sản phẩm tiêu dùng như: sản phẩm dệt may, giày dép, đồ gỗ, thiết bị điện gia dụng.

Nhờ FTA, các mặt hàng có lợi thế của Việt Nam như may mặc có thể tạo ra xu thế chuyển hướng thương mại, thay thế hàng may mặc từ các quốc gia chưa có FTA với Israel và chiếm lĩnh được thị trường Israel. Mặt hàng may mặc Việt Nam vốn đã có ưu thế về giá, khả năng đáp ứng đa dạng thị hiếu, mẫu mã có thể thâm nhập được vào một thị trường “ngách” như Israel.

Về triển vọng nhập khẩu của Việt Nam từ Israel

Khi Hiệp định Thương mại Tự do Việt Nam - Israel⁶ (FTA Việt Nam - Israel) đi vào thực hiện, các mặt hàng công nghệ nhập khẩu từ Israel đến Việt Nam có thể rẻ đi đáng kể so với các mặt hàng công nghệ tương tự mà Việt Nam hiện phải nhập khẩu từ các nước khác. Do đó, có cơ sở để kỳ vọng hiện tượng chênh hướng thương mại sang phía Israel của thị trường Việt Nam có thể xảy ra đối với một số mặt hàng nhất định. Những mặt hàng của phía Israel có triển vọng sẽ gia tăng được kim ngạch xuất khẩu vào Việt Nam gồm: thuốc và thiết bị y tế, thiết bị điện tử, thiết bị quang học, thiết bị công nghệ trong ngành nông nghiệp, phân bón và chế phẩm nông nghiệp, trang thiết bị quân sự. Điều này là có lợi cho cả Việt Nam

và Israel. Ngoài ra, Israel có thể cung cấp các dịch vụ được triển khai trên nền tảng mạng cho các đối tác phía Việt Nam, như: dịch vụ bảo mật, an toàn thông tin, chính phủ điện tử, giải pháp thành phố thông minh, tài chính.

Về hợp tác đầu tư

Các nhà đầu tư Israel có thể tìm thấy ở Việt Nam nhiều cơ hội đầu tư trong các lĩnh vực sản xuất công nghiệp mà Israel có thể mạnh như: dược phẩm, hóa chất, phân bón, điện, điện tử và nhiều ngành có tiềm năng tại Việt Nam như bất động sản văn phòng, bất động sản nhà ở, bất động sản du lịch, dịch vụ tài chính. Các doanh nhân và nhà đầu tư Israel có thể xem Việt Nam như một nơi đầu tư và định cư lâu dài và khu vực gia công sản xuất tin cậy, cho phép xuất khẩu sản phẩm sang các thị trường lớn như Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, Ấn Độ, Đông Nam Á, Hoa Kỳ, Châu Âu. Dựa trên ưu thế của Israel và nhu cầu, tiềm năng của Việt Nam, có nhiều lĩnh vực đầu tư mà đối tác hai nước có thể triển khai, như:

Đầu tư sản xuất công nghiệp: Israel có nhiều công ty có thể mạnh công nghệ và nghiên cứu. Những ngành sản xuất mà Israel có thể mạnh gồm: sản xuất hóa chất mà nổi bật là muối, hóa dược, sản xuất dược phẩm, hoạt chất trong thuốc, sản xuất thiết bị hàng không, thiết bị y tế, thiết bị điện, vũ khí, trang bị quân sự công nghệ cao, nông sản. Tuy nhiên, Israel lại phụ thuộc lớn vào nguồn nhập khẩu nguyên liệu, nhiên liệu

từ bên ngoài, thiếu nhân lực đa dạng hóa nền kinh tế. Trong khi đó, Việt Nam có nguồn nhân lực lớn, nhiều doanh nghiệp tại Việt Nam có nhu cầu nhập khẩu thiết bị và giải pháp công nghệ phục vụ sản xuất, nhất là trong các ngành chế biến nông sản, bảo quản, sản xuất thiết bị công nghệ cao, thiết bị điện tử. Vì vậy đây là lĩnh vực tiềm năng mà hai bên có thể hợp tác.

Đầu tư vào lĩnh vực công nghệ: Israel và Việt Nam đều có năng lực về công nghệ thông tin, đều quan tâm và dành nhiều ưu đãi cho khởi nghiệp sáng tạo. Israel được xem là một trung tâm silicon quan trọng của thế giới, hàng trăm công ty công nghệ có cơ sở tại Tel Aviv, hàng năm hàng trăm triệu USD được đầu tư vào R&D tại đây nhằm tìm kiếm các ý tưởng mới. Cộng đồng khởi nghiệp tại Israel được xem là một nguồn cung ý tưởng và giải pháp cho các tập đoàn công nghệ. Các doanh nghiệp công nghệ thông tin Israel làm việc cho nhiều tập đoàn có vốn lớn, nguồn nhân lực trong ngành này tại Israel hiện đang thiếu hụt. Trong khi đó, Việt Nam có nguồn nhân lực công nghệ thông tin ngày càng đông đảo, có thể cung cấp cho Israel nguồn nhân lực và lực lượng hỗ trợ. Vì vậy, hai bên có thể trao đổi, hợp tác để cùng phát triển.

Đầu tư sản xuất nông sản: đây là lĩnh vực mà hai bên đang hợp tác cùng nhau, tuy nhiên khả năng mở rộng phạm vi hợp tác là rất lớn, bởi Việt Nam có nền nông nghiệp đa dạng, tiềm năng sử dụng

công nghệ vào nông nghiệp còn rất lớn. Giới hoạch định chính sách Việt Nam cũng mong muốn tìm kiếm đối tác có khả năng hỗ trợ giúp nông nghiệp Việt Nam hiện đại hóa, vươn tầm ra thế giới. Trong khi đó, công nghệ nông nghiệp của Israel đã được chứng minh là hiệu quả tại nhiều dự án ở Việt Nam. Vì vậy, tiềm năng hợp tác giữa hai bên còn rất lớn, phía Israel có tiềm năng đầu tư vào Việt Nam để tăng khả năng cung cấp giải pháp trên diện rộng hơn tại Việt Nam và khu vực.

4. Kết luận

Sau khi FTA giữa hai nước được ký kết, rào cản thuế quan với nhiều chủng loại hàng hóa, trong đó có sản phẩm công nghệ từ Israel vào Việt Nam được hạ thấp, sản phẩm của Israel sẽ có sức cạnh tranh tốt hơn tại Việt Nam. Dựa trên thế mạnh của phía Israel và nhu cầu từ phía Việt Nam, một số lĩnh vực nông nghiệp có triển vọng mà Việt Nam và Israel có thể hợp tác sau khi FTA Việt Nam-Israel được ký kết gồm: Công nghệ tưới, công nghệ bảo quản sau thu hoạch, phân bón chuyên biệt, công nghệ giống, đặc biệt là các giống mà hai bên cùng quan tâm là giống cây trồng phát triển trong môi trường khô hạn, chế phẩm nông nghiệp, hợp tác sản xuất nông sản tại Việt Nam để cung cấp cho thị trường Việt Nam hoặc cung cấp cho bên thứ ba. Các lĩnh vực nông nghiệp còn nhiều tiềm năng là: trồng cây ăn quả, chăn nuôi bò sữa, sản phẩm sau sữa,

bò thịt, sơ chế rau quả, chế biến các loại hạt, hợp tác trong thương mại và phân phối nông sản, hình thành chuỗi cung ứng nông sản.

Ngoài ra, trong lĩnh vực công nghệ thông tin, dù là quốc gia nhỏ bé với chỉ 8,62 triệu người nhưng Israel là nơi có hơn 300 công ty công nghệ trên toàn cầu quy tụ, từ những tập đoàn lớn như IBM, Intel, Microsoft, Motorola, Cisco đến các doanh nghiệp vừa và nhỏ đến từ Châu Âu... Từ năm 2014 đến nay, có ít nhất 117 công ty từ 21 quốc gia chọn Israel làm điểm đến thành lập các trung tâm R&D. Các công ty lớn và nhỏ đầu tư tại đây với mong muốn tận dụng hệ sinh thái khởi nghiệp hiện có hơn 6.000 startup của Israel⁷.

Cũng vì mật độ doanh nghiệp cao, Israel hiện thiếu hụt trầm trọng nhân lực có chất lượng trong ngành CNTT. Bản báo cáo thường niên của Ngân hàng Trung ương Israel đã chỉ ra, cầu về nguồn nhân lực CNTT chất lượng cao tại quốc gia này vượt xa so với nguồn cung. Với tổng lao động công nghệ cao dưới 300.000 người, Israel hiện phải đối mặt với tình trạng thiếu hụt khoảng 15.000 kỹ sư lành nghề⁸.

Các doanh nghiệp Israel và chi nhánh của các công ty đa quốc gia tại đây đã có xu hướng thuê ngoài nhân lực nhưng vẫn chưa thể đáp ứng được nhu cầu.

Ở lĩnh vực gia công phần mềm, Việt Nam lại là một trung tâm gia công phần mềm mới nổi lên. Với nguồn nhân lực trẻ và tương đối dồi dào, Việt Nam đã

và đang làm gia công phần mềm cho nhiều doanh nghiệp công nghệ lớn của Nhật Bản, Hàn Quốc như Hitachi, Samsung, LG... và trong các hệ sinh thái của Google, Facebook. Hàng năm, các trường đào tạo CNTT của Việt Nam có thể cung cấp thêm 20-50 nghìn nhân lực CNTT mới. Vì vậy, các nhà đầu tư và chủ doanh nghiệp Israel và Việt Nam đều có thể nghiên cứu hệ sinh thái khởi nghiệp của nhau để cùng tìm kiếm cơ hội và hợp tác. Phía Israel có thể xem Việt Nam như một điểm nhận gia công tốt giúp giảm chi phí, phía Việt Nam có thể cùng hợp tác với phía Israel trong thực hiện các dự án CNTT để cung cấp cho bên thứ ba, hoặc tìm kiếm ý tưởng, giải pháp cho mình từ cộng đồng khởi nghiệp Israel. Bên cạnh đó, nhà đầu tư hai bên có thể đầu tư vào các dự án khởi nghiệp của nhau do cả hai nước đều có các quỹ đầu tư mạo hiểm, cơ chế hỗ trợ khởi nghiệp sáng tạo đang hoạt động.

Một khía cạnh đáng chú ý nữa là, Israel có hệ thống đào tạo tiên tiến trong các lĩnh vực như: thiết kế điện, điện tử, lập trình phần mềm, hóa dược, công nghệ nông nghiệp. Các trường đại học của Israel có thể mạnh về sáng tạo công nghệ, tỷ lệ bằng sáng chế/dân số của Israel trong một thập kỷ vừa qua thuộc hàng cao nhất thế giới, xếp trên cả Mỹ và các quốc gia Châu Âu. Trong lĩnh vực đào tạo, Việt Nam và Israel đã hợp tác với nhau trong lĩnh vực đào tạo thực tập sinh nông nghiệp, trong 5 năm gần đây, số lượng thực tập sinh nông nghiệp

người Việt tại Israel thuộc hàng đông đảo nhất. Các thực tập sinh Việt Nam từng học tập và làm việc tại Israel khi về nước đã trở thành đội ngũ kỹ thuật viên có vai trò trọng yếu trong các dự án nông nghiệp công nghệ cao tại Việt Nam. Hợp tác đào tạo giữa Việt Nam và Israel còn nhiều tiềm năng, nhất là trong các lĩnh vực đào tạo mà Israel có năng lực như: đào tạo công nghệ thông tin, thiết kế mạch tích hợp, thiết kế chế tạo thiết bị quang học, y tế, linh kiện, thiết bị hàng không. Trong đó, đào tạo lập trình viên và thiết kế mạch tích hợp là những lĩnh vực hợp tác khả thi ngay trong giai đoạn trước mắt do nhu cầu của phía Việt Nam trong lĩnh vực này đang có xu hướng nhiều hơn. Vì vậy, sau khi hiệp định FTA giữa hai nước có hiệu lực, các cơ sở đào tạo, viện nghiên cứu và doanh nghiệp của hai nước có thể tìm hiểu và hợp tác trong các lĩnh vực tiềm năng này.

(Bài viết thể hiện một phần kết quả nghiên cứu của đề tài khoa học cơ sở năm 2019: “Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - Israel: triển vọng và tác động” của TS. Đinh Công Hoàng, Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông).

Tài liệu tham khảo:

1. Báo điện tử Chính phủ, 2019. “Nội dung cơ bản của Hiệp định thương mại TPP”. Có tại: <http://baochinhphu.vn/Kinh-te/Noi-dung-co-ban-cua-Hiep-dinh-TPP/238003.vgp>, xem 8/2019.
2. Báo Nhân dân điện tử, 2018. “25 năm thiết lập quan hệ ngoại giao Việt Nam - Israel: Thành tựu và cơ hội”, <https://www.nhandan.com.vn/chinhtri/item/37173302-25-nam-thiet-lap-quan-he-ngoai-giao-viet-nam-%E2%80%93israel-thanh-tuu-va-co-hoi.html>, xem 09/9/2019.

3. Báo điện tử Diễn đàn doanh nghiệp. “*Khởi nghiệp Israel đứng trước mối lo từ doanh nghiệp ngoại*”. <https://enternews.vn/khoi-nghiep-israel-dung-truoc-moi-lo-tu-doanh-nghiep-ngoai-143466.html>, xem 12/9/2019.
4. Cục Đầu tư nước ngoài, 2019. “Báo cáo Đầu tư cập nhật tháng 8 năm 2019”, 2019.
5. Đại sứ quán Việt Nam tại Israel, 2019. “*Bản tin thị trường Israel tháng 4/2019*”, 2019.
6. National Bureau of Statistics of China, 2019. “*Annual by Province/Resident Population year end 2018*”, http://data.stats.gov.cn/english/map_data.htm?cn=E0103&zb=A0301, xem 02/10/2019.
7. OECD, 2018. “*Country Israel Profile*”, <https://occ.world/en/profile/country/isr/>, xem 12/9/2019.
8. OECD, 2018. “*OECD Economic Surveys Israel*”, 2018.
9. QS Top Universities, 2018. “*QS World University Ranking 2018*”, <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018>, xem 21/9/2018.
10. Worldpopulationreview, 2018. “*Countries by GDP*”, <http://worldpopulationreview.com/countries/countries-by-gdp/>, xem 15/9/2019.
11. Worldstopexports, 2019. “*Israel’s Top 10 Exports*”, <http://www.worldstopexports.com/israels-top-10-exports/>, xem 18/9/2019.

Chú thích:

- 1,2,3. Intracen, 2019. “*Bilateral trade between Israel and Viet Nam. Product: TOTAL all products*”, https://www.trademap.org/tradestat/Bilateral_TS.aspx?vvpm=1%7c376%7c%7c704%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1, xem 16/9/2019.
4. Cục Đầu tư nước ngoài, 2019. “Báo cáo Đầu tư cập nhật tháng 8 năm 2019”, 2019.
5. QS Top Universities, 2018. “*QS World University Ranking 2018*”, <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2018>, xem 21/9/2018.
6. Tính đến tháng 8/2019, FTA Việt Nam - Israel đã trải qua nhiều phiên đàm phán, với nội dung trải dài từ thương mại hàng hoá, quy tắc xuất xứ, hải quan, thuế quan, thương mại dịch vụ đến bảo hộ đầu tư, hợp tác lao động. Hiện tại, hai bên đã đạt được thỏa thuận về mức thuế quan đối với phần lớn số dòng thuế quan trong lĩnh vực thương mại hàng hóa, đang tiếp tục đàm phán đối với một số nhóm hàng hóa mà hai bên xem là nhạy cảm và thuộc diện mỗi bên có mong muốn bảo hộ, trong đó có nhóm hàng hóa nông nghiệp.
- 7,8. Báo điện tử Diễn đàn doanh nghiệp. “*Khởi nghiệp Israel đứng trước mối lo từ doanh nghiệp ngoại*”. <https://enternews.vn/khoi-nghiep-israel-dung-truoc-moi-lo-tu-doanh-nghiep-ngoai-143466.html>, xem 12/9/2019.